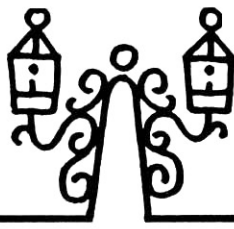

”Herrajestas,
Kemppainen!”

Sain Tukholmasta kirjeen, joka sisälsi kappaleen Oulun historiaa tai oikeastaan montakin kappaletta: kuvia vanhasta Oulusta, osa niistä tarkoitettu meneillään olevaan KOP:n järjestämään vanhojen Oulun elinkeinoelämään liittyvien valokuvien keräyskilpailuun. Toimitan perille. — Onpa vanha kuva, ajattelin, kun katselin ukkoja ja akkoja kuvattuina kalanmyynnissä Oulun torilla. Samassa kuitenkin huomasin, että kuvan tori on sama kuin nykyinen, se nuoruuteni aikainen venevalkama on siinä jo täytetty. Siis kuva 30-luvun jälkipuoliskolta, ettei vain 40-luvun lopulta! Puvuissa ja pukeutumisessa ei loppujen lopuksi ennen 50-lukua tapahtunut suuriakaan muutoksia, maalaisten varsinkaan. Näin siis näinkin nuorista vanhoista kuvista voi kerrata historiaa. Jos julkaisisin tässä kuvan terätyntyreistä ja sanoisin, että 30-luvulla Oulujokisuussa rantatörmällä, niin moni väittäisi, että hourin. Tervakausihan on isoäidin aikaa. . .

Nämä esimerkit tässä osviitaksi, rohkaisuksi. Lukijalla on kuvia Toppilasta ja Ruiskuhuoneenrannasta, Korkea- ja Pikisaarista, Varjakasta, Kurkelasta, Pateniemestä, hinaajista, tukkilautoista, halkoproomuista, kalamuijista, halkoukoista, hevosmiehistä, ensimmäisistä kuorma-autoista — entäpä ensimmäisistä pirsseistä ja viimeisistä vossikoista, pyykkäreistä ja paakareista, suutareista ja räätäleistä, uurmaakareista, soutumiehistä Kallesta alkaen, isontalon emännästä kaksirattaisillaan tuomassa maitotinkiä kesävuokralaisilleen ja parille muullekin keskikaupungin herrasväelle, isästä tai isoäidistä puotipuksuna tai pufana, pankinkassana tai sisäpiikana. Kysymys on toisin sanoen kaikista kuvista, jotka liittyvät Oulun seudulla harjoitettuun elinkeinoon mihin hyvänsä, kuten kilpailujulistuksissa kerrottu on.

Pohjois-Pohjanmaan Museoyhdistys puolestaan julisti jo keväällä oululaiskaskujen keräyskilpailuun. Siitäkin lupasin kertoa ja arvelin aloittaa sopivalla kaskulla, mutta kokemuksesta useimmat tietävät, että jos missä niin tässä pätee vanha sananparsi: ei kukko kaskien laula. Kasku ei tule mieleen esimällä, etsimättä tulee jos on tulakseen. Pitäisi olla taikuri napatukseen kaskun ilmasta kuin kohteliaisuuden. Taikuri, niinpä! Oulun yliopistolla oli syyskuussa tavanomaiset lukukautensa avajaiset. Ne eivät muutama vuoteen ole olleet erikoisen värikäs tapahtuma, kuten ennen, kun »yliopisto marssi» lyyrat tohtorinhuutoissa kimmeltäen OVL:stä Tuomiokirkkoon. Nyt ollaan vain »tummissa» jos kaikki niissäkään. Syksyllä edelsi kuitenkin avajaisiltoisuutta juhmallinen promoottio. Naapurimaan pohjoisin maaherra, monen oululaisenkin hyvä ystävä Ragnar Lassinantti vihittiin Oulun yliopiston kunniatohtoriksi. Promoottori ja muut »professorit», tietysti myös yliopiston rehtori, olivat pukeutuneet parhaisiinsa. Rehtorin akateemisiin juhlaruokkiin kuuluu promoottioissa käytetyn frakin lisäksi tietenkin tohtorinhattu, tohtorinmiekkä ja rehtorin viran mukana uljaat kultakäädät ja komea tummansininen maata viivistävä samettinen rehtoriviitta. Näin sonnustautuneena marssi yliopiston nuorekas rehtori »ooveellään» (OKL se kylä nyt on: Lassiantin ”vihkimiseen” osallistuakseen. Ja juuri silloin soi kello ja harjoittelukoulun nuorin ikäluokka pelmahti pihalle. Aurinko paistoi ja lapset pysähtyivät häikäistyneinä katsomaan komeutta, joka pihan poikki lähestyi viitta hultunen. Yhden vapaasti kasvaneen pikkupojan lumous laukesi kuitenkin samassa riemastuneeseen kysymykseen: »Ookko sinä TAIKURI?»

Sitten muinaisiin. Mistähän tulikin miele ni vanha kunnan »Moron-Martti», jonka kaikki me vanhat muistamme. Martistahan niitä juttuja kyllä on, sekin kun hän oli potkukelkkoineen matkalla Etelä-Suomeen, Kempeleeseen, valtatieltä, hyvin aurattua rautatieltä. Sattui tulemaan juna perästä, mutta sattui onneksi huomaamaan potkiskelijan ja vihelsi julmetusti. Martti ei pitänyt kiirettä, vasta aivan viime tingassa nosti ajopelinsä sivuun. Junan oli jo silloin pitänyt kirskuen pysähtyä. Kun tulipunaisen kiukkuinen kuljettaja työnsi naamansa ikkunasta, käänsi Martti laupiaat silmänsä ylöspäin ja laushti tutunomaisesti hieman nenäänsä: »Sinä se vain hjunalla ajelet!»

Sattui tuttu veturikuljettaja.

Tuohon samaiseen »Koppiin», joka nyt em. kuvakilvan järjestää, tuli kerran vanhana hyvänä aikana mies, jolla oli asiaa. Asiat asioina ja niin tuli nimenkirjoittamisen hetki. »Tähän näin», vahvasti pankkiröykynä viivyttelivää herraa, mutta — ei tullut mitään, herra ei muistanut nimeään. Niin täytyi lähteä, että toisella kerralla sitten. . . Heti Kirkkokadulla tuli vastaan tuttu ja morjensti: »Terve, Kemppainen!» Silloin sytytti: »Herrajestas, Kemppainen!» Ja herra Kemppainen palasi kii-reesti pankkiin. Mikä oli Kemppaisen etunimi?

Molemmat keräyskilvat pelataan avoimesti, »Kopeista» saa kilpailuohjeita ja Ainolan museosta neuvoja, myös puhelimitse. Kaskun voi kirjoittaa ja lähettää tai viedä Ainolaan, museoon, sen voi kertoa jollekin, joka sen kirjaa ja vie kertojan nimissä. Voi myös mennä hyvän tarinaniskijän luo ja ottaa nauhalle ja toimittaa kilpailuun helmikuun loppuun mennessä. Kun ei aina voi tietää, mitkä kaskut ovat jo kirjoissa, on paras kertoa kaikki oululaiskaskut ja sellaisilta vaikuttavat. Hyvän

asian vuoksi ja rahapalkinnon toivossa. Sama koskee kuvakilpaa. Myös »se» ainut rakas korvaamaton kuva voi osallistua, se on luvattu palauttaa. Tottahan pankkiin voi luottaa, siellä aina ystävää. Harvinaisuudet valokuvataan uudelleen, alkuperäiset palauteaan, jos omistaja niin tahtoo. Tämä kilpailu päättyy jo 30. lokakuuta.

»Onko sinulla Oulua tallessa?» Pätee molempiin kilpailuihin. Kerätkäämme näin Oulun historiaa!